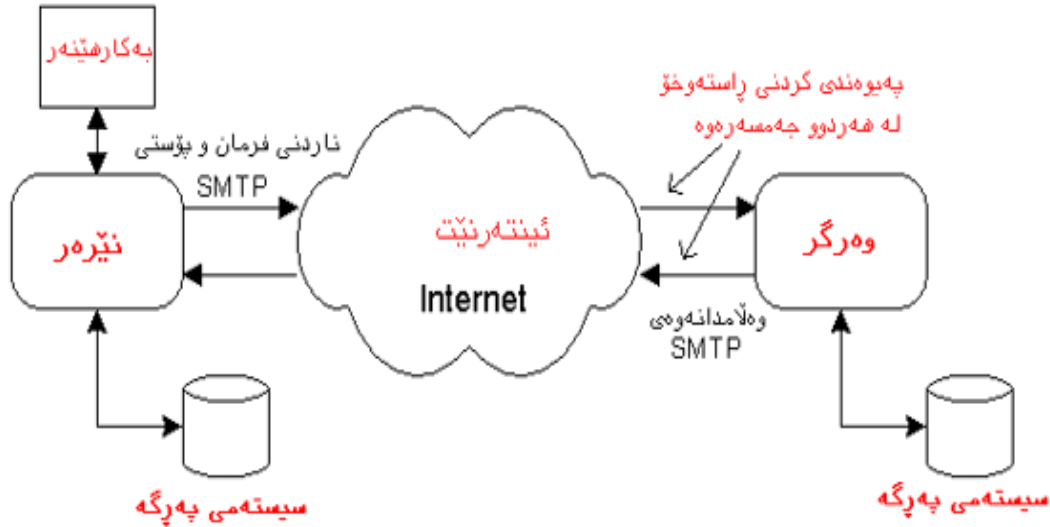

پروتۆكۆلى SMTP چىيە؟

نارس نورى - ئەلمانىا
زانستپەرورەرانى كورد

خانەخوینانەى لەو نۆڤەندەدا ھەن، ھەركات گەيشتنى پۆست لە بەرامبەر ھەلەى نیشاندا راستەوخۆ سىستەمە ناوخۆییەكە رايدەگەيەنیت و نێرەر ئاگاداردەكریت. بىگومان دەكریت پۆستەكە بخريتە ريزيكي چاوەروانیەو و لەكاتيكي ديارىكراودا بنيردریت لەلایەن راژەكارەكەو. ليرەدا دەردەكەويت كە خراپى ئەم جورەكاركردە (راستەوخۆ) ئەوھيە كە ھەردوولا دەبيت سىستەمەكانيان ئامادەباش بيت بۆ وەرگرتن و ناردن، سىستەمەكانيش ھەميشە لەو بارەدانين، بەتايبەت لايتۆپ يان كۆمپيوترەرى كەسى كە ئيواران دەكوژيتەو و سەرھيل نامييت. بۆ چارەسەرى ئەم كيشەيە پيوست دەكات تايبەتمەندى system-DNS بەكاربيري، تاكوو لەبرى راستەوخۆ بەرئى كوردنى پۆستەكە، رەوانەى راژەكارىك server-mail بكریت پاشان راژەكارەكە رەوانەى راژەخوازەكەى دەكات لە كاتى سەرھيل online بوونيدا. پروتۆكۆلى SMTP لە كاتى گواستەوھى پەيامەكاندا گوئى نادات بە ناوەرۆك و شيوازى پەيامەكە.

پيشەكى

كورتكراوھى Transfer Mail Simple Protocol ھەواتە پروتۆكۆلى سانا بۆ ئالوگۆر كوردنى پۆستى ئەليكترونى. بریتىيە لە پروتۆكۆلى پيوانىي standard ئالوگۆر كوردنى پۆستى ئەليكترونى لە نيوان كۆمپيوترەرى ليكەستراوھەكانى رايەلەيەكدا network

پروتۆكۆلى SMTP راستەوخۆ لەگەل TCP بەكارە و بەشى port ژمارە 25 بەكاردينيت، لە پيگھاتدا زۆر سادەيە و تەنھا لەراگواستنى پەيامدا لە رايەلەدا رۆلى خوئى دەبييت.

پينايسى ئەم پروتۆكۆلە بەدوو شيواز لە RFC- 821 و MIL-STD-1781 دا شىكراوھتەو، گەرچى ھەردوو پينايسەكە لە ناوەرۆكدا ھاوواتان.

شيۆھى كار كوردن

SMTP كارى ناردنى پۆستە mail بەرپيگەى خال-بۆ-خال p-to-p ئەنجام ئەدات. بەھوئى راستەوخۆ ناردنى پۆستە، پشت بەست نييە بەو

کلیشه‌ی پیناسکراو به‌گوتی RFC-822

په‌یامیک له‌چهند دیریک زانیاری سهرتا header پیکدیت و، پاشان به‌دوایدا ده‌قی په‌یامه‌که، که به‌ناوهرؤک (لیزه‌دا زیاتر وشه‌ی body بؤ به‌کاربراه) ناو ده‌بریت. نیوانی ئەم دوو به‌شه‌ی دیریکی به‌تالە، له‌به‌شی سهرتادا کلیله‌وشه keyword و نرخیک ده‌بینریت.

کلیله‌وشه Key-word

بریتییه له‌وشه پاریزراوه‌کان که له‌م بواره‌دا ته‌رخانکراون بؤ نواندنی کرداره‌کانی په‌یام گوتی. وه‌ک:

To ,
From له

بایه‌ت Subject

ریکه‌وت Date .. وه‌هروه‌ها په‌یامی نیهر، وه‌رگر، ناونیشانی په‌یامه‌که و کاتی نووسینی په‌یامه‌که.

ناوهرؤکی په‌یام Body Message

ده‌قی په‌یامه‌که، یاخود ناوهرؤکه‌که ده‌گریته‌وه که نیهر ده‌یه‌ویت بیگه‌یه‌نیت به‌وه‌رگری په‌یام. له‌سهر شیوانی ئاسکی ASCII – 7bit بنیات ده‌نریت. قه‌باره‌ی ده‌ق سنووری بؤ ده‌ست نیشان نه‌کراوه.

فرمانه‌کانی SMTP

شیوانی پیوانه‌یی فرمانه‌کانی SMTP له‌یه‌ک وشه‌یان برگه‌یه پیکدیت، هه‌موو فرمانیک به‌کودیکی چوارخانه‌یی ده‌ست پیده‌کات، ئەم فرمانانه‌ی خواره‌وه جیگیرن و له‌پروتوکوله‌که‌دا پیناسیان بؤ دانراوه:

Hello, Mail, Recipient, Data, Reset, Send, Send or Mail, Send and Mail, Verify, Expand, Help, No-Operation, Quit, Turn

له‌خواره‌وه باسیان ده‌که‌ین له‌گه‌ل چوئیتی رینووسه‌که‌یاندان:

سلاو SMTP Hello

له‌ریگه‌ی ئەم فرمانه‌وه پاژه‌خواری پوسته -Mail Client خو‌ی به‌پاژه‌کاری پوسته Server-Mail

ده‌ناسینیت.

شیوانی نووسین:

<host> EHLO

ئەم فرمانه له‌سهره‌تای په‌ره‌پیدانی پروتوکوله‌که به <host> HELO ده‌نووسرا

پوسته Mail SMTP

له‌ریگه‌یه‌وه ناونیشانی نیهر sender-mail ده‌ست نیشان ده‌کریت، تاکوو پاژه‌کار هه‌له‌یان وه‌لامی هاتوو بگه‌یه‌نیت به‌ئەم ناونیشانه. شیوانی نووسین:

<address_from> :FROM MAIL

وه‌رگر SMTP Recipient

ناونیشانی وه‌رگر ده‌ست‌نیشان ده‌کات، په‌یامه‌که بؤ کئ ره‌وانه بکریت. ده‌کریت چهند وه‌رگریک یه‌ک به‌دوای یه‌ک پیناس بکرین، واته هه‌مان پوسته هاوکات بؤ که‌سانی تریش ره‌وانه بکریت. شیوانی نووسین:

<RCPT TO: <to_address

دراوه SMTP Data

ده‌قی په‌یامی نووسراو ده‌ست نیشان ده‌کات. وه‌ک له‌سهره‌وه باسکرا، له‌سهر شیوانی ۷ بیت – ئاسکی پیکده‌هینریت. کو‌تایی ده‌قه‌که‌ش به‌دیریک ده‌بیت که سهره‌تای به‌خال ده‌ست پی بکات، یاخود به‌م شیوه‌یه:

سهری دیر خال سهری دیر CR . LF CR LF

ئەم زنجیره نووسه‌یه لای وه‌رگر به‌شیوه‌ی خو‌کار ده‌سپردریته‌وه.

شیوانی نووسین:

DATA

ریک‌خستنه‌وه SMTP Reset

له‌رپی ئەم فرمانه‌وه کاری په‌یامی نیهر دراو ده‌وستیرنیت.

شیوانی نووسین:

RSET

ناردن SMTP Send

ئەم فرمانه به‌کارده‌بریت بؤ راسته‌وخو به‌ریکردنی

پۆسته‌که .

گهر له وکاته‌دا به‌کره‌ینه‌ر له‌رایه‌له‌دا چالاک نه‌بیت،
واته دهره‌یل offline بیت، ئەوا په‌یام نارده‌که
به‌هه‌له‌ وه‌لام دهداته‌وه. هه‌له‌کۆدی code Error
ژماره ٤٥٠ وه‌ک وه‌لام دهنی‌ریت (کرداره‌که
ناتوانی‌ریت ئەنجام بدریت، سندوقی پۆسته‌که mail
box ئاماده‌باش نییه)
کاری ئەم فرمانه‌ کاتی‌ک کۆتایی پیدیت که پۆسته‌که
بگه‌یه‌نیته و یستگه‌ی راژه‌کاره‌که به‌ته‌واوه‌تی.

شیوازی نووسین:

<SEND FROM <address

ناردن یان پۆست SMTP Send or Mail

به‌هۆیه‌وه په‌یامیک ره‌وانه‌ی و یستگه Terminal
ده‌کریت، گهر و یستگه‌که ئاماده‌نه‌بوو ئەوا
په‌یامه‌که ره‌وانه‌ی forward سندوقی پۆسته‌ی
به‌کاره‌ینه‌ره‌که - لیره‌دا نیره‌ر - ده‌کریت.
ئەم فرمانه‌ کاتی‌ک کۆتایی به‌ ئه‌رکه‌که‌ی ده‌هینیت
که په‌یامه‌که بگاته و یستگه یاخود به‌ته‌واوه‌تی
ره‌وانه‌ی سندوقی پۆسته‌ی نیره‌ر بیه‌وه.

شیوازی نووسین:

<SOML FROM <address

ناردن و پۆست SMTP Send and Mail

به‌هۆیه‌وه په‌یامیک ره‌وانه‌ی و یستگه و سندوقی
پۆسته‌ی به‌کاره‌ینه‌ر ده‌کریت.

شیوازی نووسین:

<SAML FROM <address

ناردن یان پۆست SMTP Verify

ئەم فرمانه‌ ریگه‌خۆش ده‌کات بۆ پشکنینی ناوی
به‌کاره‌ینه‌ر، وه‌کوو وه‌لامیش پرۆتۆکۆله‌که
ناونیشانی ته‌واو و ناوی به‌کاره‌ینه‌ر
ده‌گه‌رینیته‌وه.

شیوازی نووسین:

<VRFY <address

ناردن یان پۆست SMTP Expand

له‌ریگه‌یه‌وه پرسپاری لیستی پۆسته‌کان list mail
ده‌کریت.
وه‌لامی ئەم فرمانه‌ لیستیکه‌ که ناو و ناونیشانی
سندوقی پۆسته‌ی هه‌موو به‌شداربووه‌کانی تیايه.

شیوازی نووسین:

EXPN

یارمه‌تی SMTP Help

له‌ریگه‌یه‌وه ده‌توانی‌ت یارمه‌تی و زانیاری له‌سه‌ر
SMTP و به‌کاره‌ینانی فرمانه‌کانی وه‌ربگیریت.

شیوازی نووسین:

HELP

یارمه‌تی SMTP No-Operation

فرمانی NOOP داوای وه‌لامی OK ده‌کات
له‌ راژه‌کاره‌که بۆ ئەو په‌یامه‌ی که نیردراوه.
گهر راژه‌کار له‌په‌یوه‌ندیدا مابیته‌وه ئەوا وه‌لام
ئهداته‌وه.

شیوازی نووسین:

NOOP

دەرچوون SMTP Quit

کۆتایی به‌کاری SMTP ده‌هینیت و دایده‌خات.

شیوازی نووسین:

QUIT

هه‌لگه‌پاندنه‌وه SMTP Turn

هه‌لگه‌پاندنه‌وه‌ی کاری راژه‌کار ده‌کات بۆ
راژه‌خواز.

شیوازی نووسین:

TURN

کاردانه‌وه و وه‌لامه‌کان SMTP Replies

وه‌لامدانه‌وه‌ی پرۆتۆکۆلی SMTP بۆ ئیمه‌ له‌سه‌ر
ئەو داخوازیانه‌ی که له‌ریگه‌ی فرمانه‌کانی
سه‌روه‌و وتووێژی له‌گه‌ل کرا، به‌شیوه‌ی ژماره
و ده‌ق ده‌بیت.

ژماره‌یه‌کی سی‌خانه‌یی که جیاکه‌ره‌وه‌ی جو‌ری
ره‌فتارکردنی پرۆتۆکۆله‌که‌یه به‌داویدا ده‌قی‌ک
وه‌کوو ڕوونکردنه‌وه‌ دیت. وه‌ک له‌م نمونه‌یه‌دا
دیاره:

راژه‌کاره‌که وه‌لامی هه‌موو فرمانیک ئهداته‌وه؛
وه‌لامه‌که ده‌ریده‌خات که فرمانه‌که‌ی ئەنجامداوه،
چاوه‌ڕێی فرمانی تر ده‌کات، یاخود هه‌له‌ ڕویداوه
ئیدی له‌ فرمانه‌که‌دا یان له‌ سیسته‌مه‌که‌دا بیت.

لهم خشته يه ي خواروه ودا جوره كانى وه لامه كانى پروتوكوله كه ي تيا روونكراوته:

ژماره	واتاكه ي
۲۱۱	وه لامى داواكارى ي يارمه تيه
۲۱۴	زانيارى بؤ يارمه تى
۲۲۰	سىسته مه كه ناماده به بؤ به كاره يته ر
۲۲۱	په يوه ندييه كه ده چري ت (له كوتايى پيھيناندايه)
۵۰۰	هه له له ريئووسدا؛ فرمانه كه نه ناسراوه
۵۰۲	ئو فرمانه پشتيوانى ليئاكري ت
۵۰۳	هه له له زنجيره ي فرمانه كه دايه
۵۰۴	ئو دياريكه ره ي parameter كه له فرمانه كه دا هاتوو ه پشتيوانى ناكري ت
۵۵۰	ناتواني ت كار له گه ل سندوقى پؤسته كه دا بكا ت. فرمانى خواستراو به ئه نجام ناگه يه نري ت
۵۵۱	به كاره يته ر له توري ناوخؤدا نييه، پؤسته كه ره وانه ده كري ت (ناوى ري ره و..)
۵۵۲	وه كو و ۴۵۲ وايه: بيرگه پره، ئو كرداره ي داواكراوه به ئه نجام ناگه يه نري ت
۲۵۰	كردارى داخوازي كراو ئه نجامدرا
۲۵۱	به كاره يته ر له توري ناوخؤدا نييه، پؤسته كه ده نيردري ت بؤ (ناويك..)
۳۵۴	پيدانى پؤسته ناماده يه، كوتايى په يامه كه به CRLF
۴۲۱	سىسته مه كه ت سه ره يل نييه، په يوه ندييه كه ده چري ت
۴۵۰	كرداره كه ئه نجام نادرى ت، كومپيو ته ره كه نادؤزى ته وه
۴۵۱	هه له يه كى ناوخؤيى، فرمانى داواكراو ده وه ستينري ت
۴۵۲	بيرگه پره، ئو كرداره ي داواكراوه به ئه نجام ناگه يه نري ت
۵۰۱	هه له له نووسينى فرمانه كه ياخود له به لگه و دراوه كاندا هه يه
۵۵۳	هه له له نووسينى سندوقى پؤسته كه دا هه يه، كراداره كه به ئه نجام ناگه يه نري ت
۵۵۴	هه له له نارندنا رويدا

كورتكراوه كان:

ASCII	American Standard Code for Information Interchange
CR	Carriage Return
LF	Line Feet

زاراوه كان:

Host	خانه خوي
Client	راژه خواز
Server	راژه كار
Online	سه ره يل
Offline	ده ره يل
Error	هه له
Parameter	دياريكه ر

سه رچاوه:

1. RFC - 821 <http://www.faqs.org/rfcs/rfc821.html>
2. TCP/IP Network Administration – O'REILLY – Craig Hunt

